

С.А. МОРОЗ, В.В. МАРУЩЕНКО, І.С. БУКА, О.М. ТИЩУК, В.М. МОРОЗ

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОКСФОРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ДЕТЕРМІНАНТИ ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ НА ПІДГОТОВКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Вивчено зарубіжний досвід з розбудови та функціонування системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, а також з'ясовано об'єкти державної політики у сфері вищої освіти щодо забезпечення якості на університетському рівні. Об'єктом уваги було обрано систему внутрішнього забезпечення якості Оксфордського університету, як одного з найбільш рейтингових закладів вищої освіти. Визначено рівні актуалізації проблематики якості в університеті, а також конкретизовано організаційні структури для кожного з них. Вивчення змісту Рамки управління якістю Оксфордського університету дозволило формалізувати рівні системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у межах одного логічно вираженого конструкту. Обґрунтовано напрями впливу держави на якість освітньої діяльності закладу вищої освіти та якість вищої освіти на університетському рівні.

Ключові слова: система внутрішнього забезпечення якості; структура системи забезпечення якості Оксфордського університету; публічна політика щодо якості вищої освіти; державне управління якістю освітньої діяльності.

S.A. MOROZ, V.V. MARUSHCHENKO, I.S. BUKA, O.M. TYSHCHUK, V.M. MOROZ

INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM OF THE UNIVERSITY OF OXFORD: DETERMINANTS OF STATE INFLUENCE ON THE TRAINING OF COMPETITIVE HUMAN CAPITAL

Foreign experience in developing and operating a system for ensuring the quality of educational activities and the quality of higher education by higher education institutions was studied, and the objects of state policy in the field of higher education regarding quality assurance at the university level were also clarified. The focus was on the internal quality assurance system of the University of Oxford, as one of the most highly rated higher education institutions. The levels of quality issues at the university were identified, and the organizational structures for each of them were specified. Studying the content of the Oxford University Quality Management Framework allowed us to formalize the levels of the internal quality assurance system for educational activities and the quality of higher education within a single logically balanced construct. The directions of state influence on the quality of educational activities of a higher education institution and the quality of higher education at the university level are substantiated.

Key words: internal quality assurance system; structure of the quality assurance system of the University of Oxford; public policy on the quality of higher education; state management of the quality of educational activities.

Постановка проблеми. Актуалізовані безпідставною російською агресією виклики щодо забезпечення стійкості та підвищення конкурентоспроможності будь-якої з підсистем суспільства обумовили необхідність, з одного боку, вдосконалення змісту та практики використання існуючих механізмів публічного управління тією чи іншою галуззю, а з іншого – пошуку нових моделей розбудови взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами публічного управління. Останній напрям, з огляду на невичерпаність своїх потенціалів для підвищення ефективності публічного управління, не втрачає своєї популярності серед дослідників, як за напрямом вивчення найбільш ефективних за своїм використанням практик впливу держави на об'єкти управління, так й з огляду на формування запиту суспільства на нові підходи до управління суспільним розвитком. Серед різноманіття підсистем суспільства, які актуалізували свій запит на пошук нових підходів до управління, освітня підсистема набуває неабиякої значущості. Про таку значущість може свідчити факт неабиякого рівня

представництва проблематики освіти у нещодавно затвердженим Кабінетом Міністрів України Плані пріоритетних дій Уряду на 2025 рік [10]. Серед запланованих до виконання дій, питання освіти актуалізуються в окремому розділі «Освіта для успішної країни» та формалізовані у п'ятнадцяти окремих кроках Уряду. Крім того, слід звернути увагу на той факт, що проблематика пошуку нових підходів до управління в освітній підсистемі суспільства набула своєї формалізації у межах інших програмних документів, а саме в: Стратегічному плані діяльності МОН до 2027 року; Національній стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки; Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки тощо. На міжнародному рівні відповідна проблематика була актуалізована під час роботи таких з останніх комунікативних заходів: Міністерська конференція Європейського простору вищої освіти (травень, 2024) у Тирані (Албанія); Міжнародна науково-практична конференція

«Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Цифровізація та забезпечення якості вищої освіти для забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти» (листопад, 2024) у Києві (Україна) тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика на пошук нових підходів до управління державною освітньою підсистемою суспільства, з огляду на неабияку свою значущість для забезпечення стійкості та підвищення конкурентоспроможності держави, постійно перебуває у межах кола наукової уваги дослідників. У межах вітчизняного наукового дискурсу відповідна проблематика набула свого розвитку у роботах: М.А. Ажажи (формалізовано напрями державного управління модернізацією вищої освіти в Україні) [1]; Л.М. Грень (з'ясовано залежність якості вищої освіти від джерел її фінансування та спеціалізації закладів вищої освіти) [9]; С.М. Домбровської (обґрунтовано місце та роль рейтингу науково-педагогічних працівників в системі державного управління якістю вищої освіти) [8]; О.Л. Кірдан (сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення управління закладами освіти) [15]; Н.Л. Клясен (визначено детермінанти впливу на ефективність управління освітою) [14]; В.В. Кононенко (охарактеризовано потенціали державно-громадського управління в системі публічного управління у сфері освіти) [2]; І.П. Лопушинського (проведено аналіз стану та перспектив реформування освіти в умовах децентралізації влади в Україні) [3]; С.А. Мороз (досліджено особливості управління якістю вищої освіти через призму змісту принципів та норм міжнародних стандартів) [6]; В.М. Мороза (актуалізовано проблематику підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників на рівні одного з об'єктів публічного управління якістю освіти) [4]; О.В. Поступної (розглянуто теоретичні та методологічні засади публічного управління регіональними освітніми системами) [11] та інших дослідників. Серед зарубіжних вчених, фокусом наукової уваги яких була проблематика публічного управління освітньою підсистемою, слід звернути увагу на доробки Р. Віллмота (R. Willmott), М. Конноллі (M. Connolly), Р. Салліса (R. Sallis), М. Траппа (M. Thrupp), М. Фертіга (M. Fertig), Р. Хека (R. Heck), П. Хеллінгера (P. Hallinger) та багатьох інших вчених. Окремі з аспектів порушеної проблематики набули свого розвитку у межах попередньо виконаних нами наукових досліджень [5, 7, 13].

Серед питань які потребують на своє подальше уточнення (вирішення) неабиякої уваги заслуговують ті з них, фокусом дослідження яких є конкретизація детермінант якості функціонування (визначення тригерів) тих чи інших систем. Відповідно до обраного нами предмету наукового пошуку таким фокусом уваги може стати аналіз змісту однієї з найбільш ефективних за результатами свого функціонування систем забезпечення якості вищої освіти на організаційному (університетському) та державному рівнях. У якості об'єктів безпосередньої уваги можуть бути обрані внутрішні та зовнішні системи забезпечення якості вищої

освіти, а також системи забезпечення якості діяльності національних агенцій (установ) найбільш успішних закладів вищої освіти (ЗВО) та (або) країн. Тут ми апелюємо до необхідності (можливості) вивчення досвіду функціонування систем забезпечення якості вищої освіти зарубіжних ЗВО та конкретизації передових практик управління ними. Кожен з цих напрямів, з огляду на неабияку варіативність формулювання предмету дослідницької уваги, заслуговує на окремий напрям наукового дослідження, а відповідно може розглядатися на рівні одного з перспективних напрямів організації подальших наукових пошуків. У межах цієї публікації ми маємо намір зупинитись на аналізі змісту та з'ясуванні структури системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти одного з найбільш рейтингових за своїми показниками ЗВО.

Метою статті є дослідження змісту та структури системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Оксфордського університету для виявлення детермінант державної політики у сфері вищої освіти щодо забезпечення якості на організаційному рівні ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Зосередження нашої дослідницької уваги на системі внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти саме Оксфордського університету було обумовлено тим фактом, що цей університет рік від року позиціонує на перших сходинках авторитетних міжнародних рейтингів. Наприклад, в університетському рейтингу QS World University Rankings Оксфордський університет за останні десять років не лише жодного разу не вийшов за межі десяти кращих університетів світу, а й рік від року покращував свої рейтингові показники (2025 – 3 місце; 2024 – 3 місце; 2023 – 4 місце; 2022 – 2 місце; 2021 – 5 місце; 2020 – 4 місце; 2019 – 5 місце; 2018 – 6 місце; 2017 – 6 місце; 2016 – 6 місце) [16]. Щорічне покращення показників Оксфордського університету у межах групи з найвищим рівнем конкурентної боротьби (тут ми маємо на увазі групу ТОП-10) переконливо свідчить, з одного боку, про високий рівень досконалості системи управління якістю освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості), а з іншого – про ефективність практик її функціонування. Цілком очевидно, що аналіз змісту та структури системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти саме Оксфордського університету є логічним кроком у вивченні кращих практик функціонування систем внутрішнього забезпечення якості зарубіжних ЗВО. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Оксфордському університеті має трирівневу структуру, а саме: університетський рівень (University level); рівень структурного підрозділу (Divisional level); рівень кафедр та (або) факультетів (Department/Faculty level) [17]. Розглянемо більш детально кожен з цих рівнів.

1. Університетський рівень (University level) забезпечення якості освітньої діяльності та якості

вищої освіти (стратегічний рівень) актуалізується через діяльність так званої ради університету (у вітчизняному просторі вищої освіти цей орган може бути прирівняний до вченої ради ЗВО). Цей орган, окрім покладених на нього суто академічних та організаційних повноважень (затвердження норм та правил щодо навчального процесу, наукової діяльності тощо), опікується у т.ч. й питаннями формуванням середовища для плекання культури якості на організаційному рівні. Зазвичай рада університету виконує лише нормотворчі функції (визначення політики якості в університеті; розподіл повноважень та відповідальності між суб'єктами забезпечення якості тощо) та не зосереджується на конкретизації тих чи інших напрямів відповідної діяльності. Така конкретизація відбувається на рівні її різноманітних комітетів (розподіл здійснюється відповідно до принципів функціональної структури), серед яких комітет з питань освіти має безпосереднє відношення до забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. У достатньо спрощеному вигляді це може бути подано як делегування радою університету своїх повноважень із забезпечення якості комітету з питань освіти. Слід звернути увагу, що цей комітет є складовою ради університету, а отже не повинен розглядатися на рівні самостійного структурного підрозділу. Іншими словами, реалізація повноважень комітету з питань освіти за напрямом забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти здійснюється виключно на університетському (стратегічному) рівні. Серед основних функцій цього комітету є у тому числі й ті з них, які зосереджені на контролі (нагляді) за всіма пов'язаними з викладанням та навчанням напрямками діяльності структурних підрозділів університету, а саме – проектування, використання, оцінка та перегляд механізмів: забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (комітет розробляє (переглядає, вдосконалює тощо) механізми забезпечення якості в університеті та здійснює контроль за їх використанням всіма учасниками освітньої діяльності); забезпечення якості викладання та навчання (апелювання до відповідальності науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти); забезпечення дотримання академічних та професійних стандартів.

Діяльність комітету з питань освіти розподіляється за трьома окремими панелями (напрямами, групами): панель бакалаврського рівня (Undergraduate Panel); панель магістерського рівня та рівня доктора філософії (Graduate Panel); панель екзаменів (Examinations Panel). Тут слід звернути увагу на специфіку розділу між панелями, а саме на їх так звану прив'язку до рівня вищої освіти. Виникає ситуація за якою фокус уваги комітету з питань освіти щодо забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти на бакалаврському рівні не є тотожним до відповідної діяльності на магістерському та докторському рівнях. На нашу думку, такий поділ заслуговує на неабияку увагу з боку суб'єктів формування політики забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у

вітчизняному просторі вищої освіти. Не дивлячись на розмежування напрямів діяльності комітету з питань освіти між Undergraduate Panel та Graduate Panel вони є достатньо схожими за своїми фокусами безпосередньої уваги. Обидві ці напрями зосереджуються на проблематиці цілеспрямованого академічного забезпечення освітнього процесу, а також на підтримці здобувачів вищої освіти у їх прагненні здобути якісну освіту. Останній з вказаних напрямів реалізується через механізм зворотного зв'язку та інститут менторства (підтримка та заохочення здобувачів вищої освіти до академічного, та особистісного розвитку). До речі, такий інститут менторства вже декілька років поспіль використовується Українським католицьким університетом [12]. Для забезпечення достатнього рівня інклюзії до складу панелей (направів, груп) комітету з питань освіти залучаються представники факультетів (інститутів) та здобувачі вищої освіти.

Панель екзаменів (Examinations Panel) зорієнтована, з одного боку, на контролі знань здобувачів вищої освіти (механізми контролю (методи, інструменти, технології тощо); методологія оцінювання; зміст контролю тощо), а з іншого на – забезпеченні взаємодії між залученими до забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти підрозділами. У достатньо спрощеному вигляді функції цієї панелі можуть бути подані через призму інститутів фасилітаторства, координації та контролю. Панель екзаменів очолюється відповідальним за навчальну роботу проректором та складається з співробітників відділу підтримки освітньої політики (у вітчизняному просторі вищої освіти цей підрозділ може бути прирівняний до умовного підрозділу з функціями методичного та навчального відділів).

Вище наведений поділ комітету з питань освіти відповідає стратегічному рівню його функціонування. Питання оперативного рівня вирішуються його підкомітетами (підкомісіями), а саме: об'єднаний з представників комітету з питань освіти та здобувачів вищої освіти підкомітет (Joint Sub-Committee of Education Committee with Student Members); підкомісія з питань здоров'я та соціального забезпечення студентів (Student Health and Welfare Subcommittee); підкомітет служби кар'єри (Careers Service Subcommittee); стратегічний підкомітет університетського спорту (University Sports Strategic Subcommittee); постійний закритий наглядовий комітет (Permanent Private Hall Supervisory Committee); підкомітет із забезпечення якості (Quality Assurance Subcommittee). Очікувано, що за фокусом уваги панелей та підкомітетів комітету з питань освіти ми можемо скласти уяву про зміст та спрямованість університетського рівня забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Безумовно, така уява повинна формуватися з врахуванням академічних та організаційних повноважень ради університету щодо формування та підтримки політики якості. Підсумовуючи вище наведене можемо стверджувати про те, що університетський рівень забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

(стратегічний рівень) має достатньо складну за архітектонікою розбудови та змістовно-функціональним поділом структуру.

Спрощена модель системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Оксфордському університеті подана на рисунку 1.

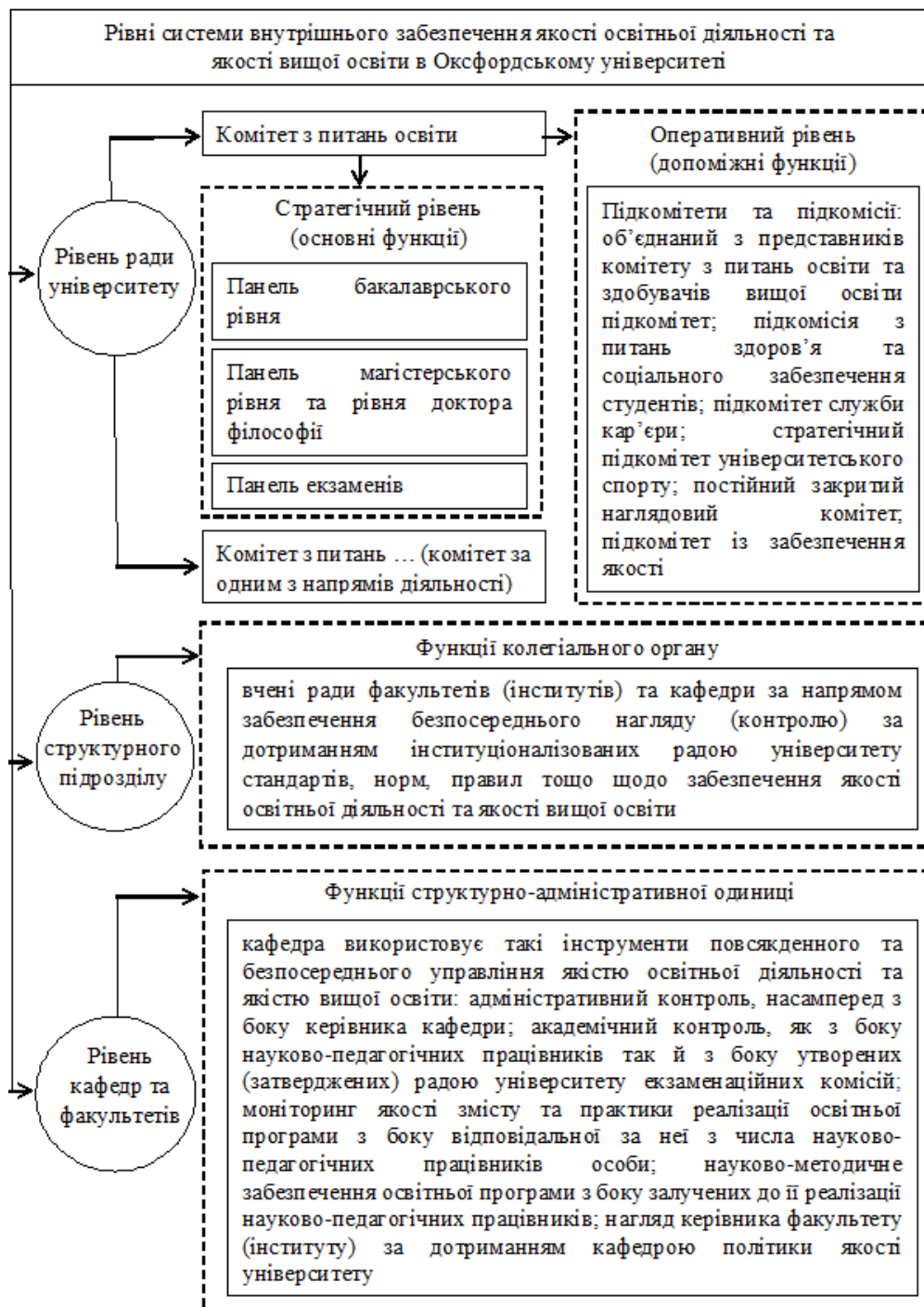

Рис. 1. Рівні системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Оксфордському університеті

2. Рівень структурного підрозділу (Divisional level) розглядається через призму діяльності вчених рад факультетів (інститутів) та кафедр за напрямом забезпечення безпосереднього нагляду (контролю) за дотриманням інституціоналізованих радою університету стандартів, норм, правил тощо щодо забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

Саме кафедра є основним актором забезпечення дотримання політики якості на рівні повсякденної реалізації освітніх програм. Цей рівень може бути умовно розділений на підрівень вчених рад факультетів (інститутів) та підрівень кафедр. Вчені ради факультетів (інститутів) ретранслюють політику якості університету на рівень безпосередніх підрозділів

(виконання організаційно-комунікативних функцій) та виступають гарантими дотримання кафедрами норм щодо якості організації навчального процесу (контролююча та посередницька функція). Зазвичай Вчені ради факультетів (інститутів) не обмежуються використанням запропонованих радою університету механізмів забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, а доповнюють їх власним інструментарієм відповідно до специфіки своєї діяльності (врахування особливостей спеціальностей за якими здійснюється підготовка фахівців з вищою освітою). Серед найбільш вживаних на рівні структурного підрозділу інструментів забезпечення якості є контроль за практикою формування та реалізації освітніх програм. Такий контроль здійснюється Вченою радою факультетів (інститутів) безпосередньо або, як виняток, делегується на адміністративний рівень афілійованих з нею кафедр. При делегуванні повноважень контролю якості на рівень кафедр відповідальність за їх реалізацію покладаються на їх завідувачів або делегується на рівень їх заступників з навчальної або з навчально-методичної роботи. Слід звернути увагу що таке делегування не розповсюдженою практикою для забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти на рівні структурного підрозділу (Divisional level). Як правило, у межах вченої ради факультетів (інститутів) призначається відповідальні за реалізацію університетської політики якості особи які за своєю посадою (у вітчизняному просторі вищої освіти ця посада може бути прирівняна до заступника декана факультету (інституту) з навчальної роботи) включені до комітету з питань освіти. Таке представництво факультетів (інститутів) на університетському (стратегічному) рівні забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти дозволяє, з одного боку, забезпечити підтримання ефективної взаємодії між відповідними рівнями, а з іншого – уникнути ризику викривлення інформації при її ретрансляції.

3. Рівень кафедр та (або) факультетів (Department/Faculty level) не повинен ототожнюватись з рівнем структурного підрозділу (Divisional level), адже його основним суб'єктом є не колегіальний орган (у випадку з рівнем структурного підрозділу – вчена рада факультету (інституту)), а структурно-адміністративна одиниця, тобто кафедра. Саме на кафедру покладається повсякденне та безпосереднє управління якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти. Серед основних інструментів такого управління неабиякої значущості набувають: адміністративний контроль, насамперед з боку керівника кафедри (тут йдеться саме про адміністративний контроль керівника структурного підрозділу, наприклад, контроль за: часом початку та закінчення занять; рівнем виконання індивідуальних планів науково-педагогічними працівниками; дотриманням розкладу занять всіма учасниками освітнього процесу; відвідуванням занять; умовами проведення занять тощо); академічний контроль, як з боку безпосередніх суб'єктів навчального процесу, тобто тих науково-педагогічних працівників які задіяні на реалізації освітньої програми (здійснення

поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти), так й з боку утворених (затверджених) радою університету експертних комісій (див вище так звану панель експертів у межах комітету з питань освіти ради університету); моніторинг якості змісту та практики реалізації освітньої програми з боку відповідальної за неї з числа науково-педагогічних працівників особи (у вітчизняному просторі вищої освіти ця функція, як правило, закріплюється за гарантом освітньої програми); науково-методичне забезпечення освітньої програми з боку залучених до її реалізації науково-педагогічних працівників; нагляд керівника факультету (інституту) за дотриманням кафедрою політики якості університету.

Висновки. Беручи до уваги вище наведене можемо сформулювати такі основні узагальнення та висновки.

По-перше, система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Оксфордському університеті є достатньо типовою як за своєю структурою так й за своїм змістом. Переважна більшість розглянутих нами під час підготовки цієї публікації систем внутрішнього забезпечення якості зарубіжних ЗВО мають таку саме трирівневу структуру, як й відповідна система Оксфордського університету, а саме: рівень університету; рівень факультету (інституту); рівень кафедри. Разом з тим, слід визнати той факт, що наявність у ЗВО розбудованої за еталонною моделлю системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (тут ми маємо на увазі систему Оксфордського університету) не гарантує результативність її функціонування. Іншими словами, використання еталонної моделі, а відповідно й успадкування передбачених за нею практик, не забезпечує бажаного (очікуваного) результату. Отже, так звана еталонна модель розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, з одного боку, позбавлена ознак універсальності, а відповідно й можливості забезпечення запрограмованого результату свого використання (наприклад, такого результату, який забезпечується в структурі ЗВО-автора відповідної моделі), а з іншого – є достатньо поширеною в Європейському просторі вищої освіти.

По-друге, з огляду на поширеність використання зарубіжними ЗВО так званої еталонної моделі розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності (модель яка розбудована за трирівневою структурою) та принципово різні результати які вона забезпечує для кожного конкретного ЗВО, можемо стверджувати про те, що структура розбудови відповідної системи не має першочергового значення для забезпечення бажаних ефектів. Можемо припустити що такі бажані ефекти (ефекти якості) містяться у площині таких внутрішніх та зовнішніх по відношенню до ЗВО детермінант: 1) внутрішні детермінанти якості: сталість традицій ЗВО щодо культури якості; зміст політики ЗВО щодо якості; сформованість у кожного з внутрішніх стейкхолдерів реального запиту на якість; ресурсне забезпечення системи якості

(кадрове, матеріально-технічне, адміністративно-організаційне тощо); вмотивованість суб'єктів забезпечення якості щодо отримання бажаних ефектів; 2) зовнішні детермінанти якості: сталість розвитку культури якості у просторі вищої освіти держави; наявність закріплених на законодавчому рівні норм та правил; сформованість у зовнішніх стейкхолдерів та бенефіціарів реального запиту на якість; конкурентність середовища для формування якості (конкуренція між ЗВО за вмотивованих абітурієнтів) та реалізації її результатів (конкуренція між здобувачами вакансії за бажане місце роботи; конкуренція між роботодавцями за унікального фахівця); ресурсне забезпечення системи вищої освіти щодо її запиту на якість; сформованість у суспільства та держави реального запиту на якість тощо. Перша з названих детермінант апелює до організаційного простору ЗВО та пов'язана з розумінням суб'єктами управління змісту та практики використання механізмів забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Друга з детермінант, має пряме відношення до державної політики у сфері вищої освіти, а отже може розглядатись через призму визначення місця та ролі держави у формуванні умов для ефективного функціонуванні системи внутрішнього забезпечення якості.

По-третє, вітчизняна модель розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, в цілому, відповідає так званій еталонній моделі, але при цьому, як й більшість з відповідних моделей зарубіжних ЗВО, не забезпечує такого результату, який би дозволяв гідно позиціонувати конкретному ЗВО в міжнародних університетських рейтингах. Серед основних напрямів вдосконалення розбудови вітчизняної моделі системи внутрішнього забезпечення якості слід звернути увагу на: плекання культури якості в системі надання освітніх послуг, як на державному так й на організаційному рівнях; формування так званих типових кейсів щодо змісту та структури системи внутрішнього забезпечення якості, а також ефективних практик її використання; зміну парадигми впливу держави на організаційний простір ЗВО щодо якості (забезпечення об'єктивності оцінювання Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти якості освітньої програми, наприклад, за рахунок реалізації потенціалів інформаційно-комунікаційні технологій); заохочення тих ЗВО, система внутрішнього забезпечення якості яких, забезпечує зростання їх рейтингу в оцінках міжнародних моніторингових місій; розбудову відкритого національного рейтингу систем внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти вітчизняних ЗВО тощо.

Серед перспективи напрямів організації подальших наукових пошуків щодо особливостей розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вітчизняному просторі вищої освіти слід звернути увагу на ті з них, які пов'язані з конкретизацією державної політики у сфері вищої освіти щодо

створення умов для подальшого розвитку організаційного рівня забезпечення якості. Крім того, неабиякої актуальності набуває запит щодо науково-методологічного та організаційно-методичного супроводження функціонування систем внутрішнього забезпечення якості, а саме тих з їх напрямів, які фокусуються на формулюванні конкретних рекомендацій щодо змісту, структури, принципів забезпечення якості на організаційному рівні ЗВО.

Список джерел інформації

1. Ажажа М.А. (2019). *Державне управління модернізацією вищої освіти в Україні* : монографія. Запоріжжя : Класич. приват. ун-т. 427 с.
2. Кононенко В.В., Лапшин С.А., Пилипенко Т.І. (2020). Державно-громадське управління освітою в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 1. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1548>
3. Лопушинський І.П., Ковнір О.І. (2017). Стан та перспективи реформування освіти в умовах децентралізації влади в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. № 1. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJR N&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Trp du_2017_1_31
4. Мороз В.М. (2014). Механізм організації підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників як об'єкт державного управління якістю освіти. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. Вип. 3. С. 107 – 113.
5. Мороз В.М., Тишук О.М., Мороз О.В., Мороз С.А. (2024). Якість вищої освіти як об'єкт публічного управління: обґрунтування та особливості актуалізації. *Вісник НУЦЗ України. Серія : Державне управління*. №1. С. 281 – 295.
6. Мороз С.А. (2017). Державне управління якістю вищої освіти в контексті норм міжнародних стандартів якості: принципи процесного підходу. *Регулювання публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю* (м. Одеса, 27 жовтня 2017 р.). С. 365–366.
7. Мороз С.А., Мороз В.М., Мороз О.В. (2023). Бенефіціари та стейкхолдери вищої освіти: діалектика взаємозв'язку та особливості персоналізації. *Вісник НУЦЗ України. Серія : Державне управління*. №1. С. 281 – 297.
8. Мороз С.А., Домбровська С.М., Мороз В.М. (2017). Рейтинг науково-педагогічних працівників, як складова системи державного управління якістю вищої освіти. *Вісник НУЦЗ України. Серія : Державне управління*. Вип. 2 (7). С. 294 – 309.
9. Мороз С.А., Романовський О.Г., Мороз В.М., Грень Л.М., Помаза-Пономаренко А.Л., Попова О.В. (2021). Залежність якості вищої освіти від джерел її фінансування та спеціалізації ЗВО: аналіз думки роботодавців і напрямів вдосконалення державної політики. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. №1. С. 521 – 538.
10. План пріоритетних дій Уряду на 2025 рік : Розпорядження від 18.02.2025 р. № 131-р. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2025-rik-180225-131r>
11. Поступна О.В. (2021). *Публічне управління регіональними освітніми системами в Україні* : монографія. Х. : ТОВ «Оберіг». 400 с.
12. Програма менторства для студентів. Retrieved from <https://law.ucu.edu.ua/alumni/programa-mentorsta-dlya-studentiv/>

13. Тишук О.М., Мороз О.В. (2024). Публічне управління забезпеченням якості вищої освіти в Україні: актуальність проблематики щодо норм програмних документів міжнародного рівня та міжнародних зобов'язань України. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. № 1. С. 83 – 88.

14. Трансформація моделей управління освітою в територіальних громадах: стан, проблеми, перспективи : колективна монографія. (2022). За заг. ред. Н.Л. Клясен, Т.О. Пушкарєва. К. : ТОВ НВП «Росток А. В. Т.» 428 с.

15. Управління закладами освіти: теорія, історія, практика : колективна монографія. (2020). За заг. ред. О.Л. Кірдан. Умань : Візаві. 290 с.

16. QS World University Rankings 2025: Top global universities. Retrieved from <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings>

17. Quality assurance governance framework. Retrieved from <https://academic.admin.ox.ac.uk/files/quality-assurance-governance-framework>

References (transliterated)

1. Azhazha M.A. (2019). Derzhavne upravlinnia modernizatsiiei vyshchoi osvity v Ukraini : monohrafiia. Zaporizhzhia : Klyasch. pryvat. un-t. 427 s.

2. Kononenko V.V., Lapshyn S.A., Pylypenko T.I. (2020). Derzhavno-hromadske upravlinnia osvitoiu v Ukraini. Derzhavne upravlinnia: udoskonallennia ta rozvytok. № 1. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1548>

3. Lopushynskiy I.P., Kovnir O.I. (2017). Stan ta perspektyvy reformuvannia osvity v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia. № 1. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=URN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Trpdu_2017_1_31

4. Moroz V.M. (2014). Mekhanizm orhanizatsii pidvyshchennia kvalifikatsii naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv yak ob'ekt derzhavnoho upravlinnia yakistiu osvity. Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Vyp. 3. S. 107 – 113.

5. Moroz V.M., Tyshchuk O.M., Moroz O.V., Moroz S.A. (2024). Yakist vyshchoi osvity yak ob'ekt publichnoho upravlinnia: obgruntuvannia ta osoblyvosti aktualizatsii. Visnyk NUTsZ Ukrainy. Serii : Derzhavne upravlinnia. №1. S. 281 – 295.

6. Moroz S.A. (2017). Derzhavne upravlinnia yakistiu vyshchoi osvity v konteksti norm mizhnarodnykh standartiv yakosti: pryntsypr protsesnoho pidkhodu. Reformuvannia

publichnoho upravlinnia ta administruvannia: teoriia, praktyka, mizhnarodnyi dosvid : tezy dop. vseukr. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. Uchastiu (m. Odesa, 27 zhovtnia 2017 r.). S. 365–366.

7. Moroz S.A. Moroz V.M. Moroz O.V. (2023). Benefitsiary ta steikholders vyshchoi osvity: dialektyka vzaiemozv'язku ta osoblyvosti personalizatsii. Visnyk NUTsZ Ukrainy. Serii : Derzhavne upravlinnia. №1. S. 281 – 297.

8. Moroz S.A., Dombrovska S.M., Moroz V.M. (2017). Reitnykh naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv, yak skladova systemy derzhavnoho upravlinnia yakistiu vyshchoi osvity. Visnyk NUTsZ Ukrainy. Serii : Derzhavne upravlinnia. Vyp. 2 (7). S. 294 – 309.

9. Moroz S.A., Romanovskiy O.H., Moroz V.M., Hren L.M., Pomaza-Ponomarenko A.L., Popova O.V. (2021). Zalezhnist yakosti vyshchoi osvity vid dzherel yii finansuvannia ta spetsializatsii ZVO: analiz dumky robotodavtsiv i napriamy vdoskonallennia derzhavnoi polityky. Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky. № 1. S. 521 – 538.

10. Plan priorytetnykh dii Uriadu na 2025 rik : Rozporiadzhennia vid 18.02.2025 r. № 131-r. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2025-rik-180225-131r>

11. Postupna O.V. (2021). Publichne upravlinnia rehionalnymy osvitnimy systemamy v Ukraini : monohrafiia. Kh. : TOV «Oberih». 400 s.

12. Prohrama mentorstva dlia studentiv. Retrieved from <https://law.uicu.edu.ua/alumni/prohrama-mentorsta-dlya-studentiv/>

13. Tyshchuk O.M., Moroz O.V. (2024). Publichne upravlinnia zabezpechenniam yakosti vyshchoi osvity v Ukraini: aktualnist problematyky shchodo norm prohramnykh dokumentiv mizhnarodnoho rivnia ta mizhnarodnykh zobov'язan Ukrainy. Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI». Serii : Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva. №1. S. 83 – 88.

14. Transformatsiia modelei upravlinnia osvitoiu v terytorialnykh hromadakh: stan, problemy, perspektyvy : kolektyvna monohrafiia. (2022). Za zah. red. N.L. Klyasen, T.O. Pushkarova. K. : TOV NVP «Rostok A. V. T.» 428 s.

15. Upravlinnia zakladamy osvity: teoriia, istoriia, praktyka : kolektyvna monohrafiia. (2020). Za zah. red. O.L. Kirdan. Uman : Vizavi. 290 s.

16. QS World University Rankings 2025: Top global universities. Retrieved from <https://www.topuniversities.com/world-university-rankings>

17. Quality assurance governance framework. Retrieved from <https://academic.admin.ox.ac.uk/files/quality-assurance-governance-framework>

Надійшло (received) 16.04.2025

Відомості про авторів / About the Authors

Мороз Світлана Анатоліївна (Svitlana Moroz) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Військовий інститут танкових військ, доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідна наукова співробітниця науково-методичного відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2696-1278>

Марущенко Володимир Васильович (Volodymyr Marushchenko) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Військовий інститут танкових військ, кандидат біологічних наук, доцент, заступник начальника інституту з навчальної та наукової роботи; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5965-6384>

Бука Інта Станіславівна (Inta Buka) – Балтійська Міжнародна Академія, магістр ділового адміністрування, проректор з міжнародної діяльності; Рига, Латвія; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9186-1361>

Тишук Олексій Михайлович (Tyshchuk Oleksii) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», аспірант кафедри соціології і публічного управління; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2854-3407>

Мороз Володимир Михайлович (Volodymyr Moroz) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціології і публічного управління; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0796-5035>